

מעלה יצירה

ייתה אשר לא עבדת את ה'
אלוהיך בשנחה ובטוב לבב
אמר ה' עתנא איזו הו'
עבודה שבשנחה ובטוב לבב
הו' אמר זה שירה...

(ערכין י"א)

פתיחה: "מספיק בקושי"

לפני שנים רבות, כאשר בעלי-החיים היו הסליטים היחידים על פני כדור הארץ, ארה לה משפחת עכברים גדולה וענפה בתוך מחילתה הקטנה אשר בקצה היער. לא טובים היו חיייהם של העכברים. בחורף טפטף הגשם וחלחל פנימה, ובקיץ חיממה השמש את מחילתם והכריחה את העכברים המסכנים לצאת לשכב תחת צמרות העצים, ולתת לזנבם הארוך להתבדר ברוח הקלה. מצבה העגום של המשפחה – כמו אצל כל משפחת עכברים יהודית – היווה תירוץ מספק לדיירי המאורה לעסוק שוב בתחביבם העתיק, הלא הוא הויכוח, כמובן.

"הגיע הזמן לשינוי" נדדעקו מספר עכברים "לא ניתן לגורל לקבוע את חינוך הבה נעשה מעשה. נצא מהתורים ונבנה לנו בתים במרחבי היער". אך לא כל העכברים התזיקו בדעה זו, ומולם נשמעו קולות משכנעים לא פחות: "תדלו לכם מדמיונותיכם. לעולם לא תצליחו לבנות בית הראוי לשמו. הלא עכברים אתם!". שנים רבות נמשך ויכוח זה, עד שהחליטו עכברי החלוץ לצאת החוצה ולהתחיל לבנות את בתים החדש. זמן רב לקחה מלאכת הבניה, וזיעה רבה נשפכה בעבודה זו, אך למרות המאמץ עלובה היתה התוצאה. הבית היה רעוע, מט ליפול ופרוץ לכל רוח. אך גאים מאד היו העכברים בבית זה, שכן בתים הוא, ונבנה במו ידיהם. ידעו העכברים שבית זה הוא סימן טוב לבאות.

בתוככי היער גר לו עכבר ותיק וידוע בקהילות העכברים אשר היה מקובל כחכם וכמבין בקרב כל בעלי החיים. ישב לו העכבר בפתח ביתו כל אותה העת צופה ומשקיף על מלאכת העכברים כאשר בת שתוק מרצדת על שפתיו. שלח להם חכם זה מכתב מעל גבי בטאון העכברים לבניה ושיפוץ "גבנית הגג". "תדלו לכם מעבודתכם עכברים חביבים!" נכתב שם, "האינכם רואים את תוצאותיה הדלות? ראו את ביתכם הרעוע! אף לשם של בית אין הוא ראוי!"

חלטה דעתם של העכברים בקוראם את העלון. עזבו את תומרי הבניה, וכינסו ישיבת התייעצות. "מה רצונו של החכם?" שאל עכבר אחד, "הכיצד נוכל לבנות בתים טובים אם לא ניצור קודם יצירות עלובות יותר?" נענה לו חברו: "אולי כוונתו היתה שננסה אנו העכברים לבנות קודם בתוך המחילה, ורק כשנהיה מוכנים נצא לאויר העולם?". שמע עכבר שלישי את טענות השנים, חשב מעט, ביקש את רשות הדיבור, כחכת בגרונו ואמר: "צודק הוא החכם ונכונות טענותיו, אך בכל זאת

עלינו להמשיך בבניה. איננו נמצאים, לצערנו הרב, במציאות של בניה טרומית ולכן אין לנו יכולים להרשות לעצמנו לברור כל בית ובית לראוי לבניה ולשאין ראוי. צריכים לנו לשמוח על כל צריף רעוע וכל בקתה עלובה שיוצאת לאוויר העולם. לא נוכל לדעת לעולם את טיב בנייתנו אלא אם כן נתחזק ונמשיך לבנות. נכון, בתהליך הארוך והמפותל של הבניה נכשלים כמה בונים צעירים ומכניסים מוטיבים זרים בבית, וכן מסבכים ללא צורך, כגון "שיטות לא קטורות" ואף "אנדרומדיות", ולעיתים מנסים

לבנות

בצורה

מיו-

חדת, מאד. אבל קטנות אלו לא יעזרונו מלהמשיך בדרכנו".

וכן המשיכו להם העכברים בבנייתם, שמחים וצוהלים על כל בית, צריף, ואפילו 'חוסה' עלובה, שכן האמינו בכל ליבם שזהו שלב נוסף של עכבר התאג בבניה.

ובוקר אחד, פתח העכבר החכם את תיבתו ומצא בה מכתב בשם קהילת "העכברים החלוצים" הקוראת לו למרות דבריו (ואולי דווקא בגללם) לבוא לעזרתם, וללמדם מלאכת בניה טובה מה'.

תברי הסדנא

אדם ונחש

האדם שאכל מהעץ האסור
 שחי בגן שהכל בו טוב,
 הכל מקסים וירוק בעדן,
 עכשיו עמוף הוא שמש ואבן
 בגן שהיה בו אז
 אם רק אליו לא היה ניגש...
 הפה ששלח אותו מהגן
 הוא זה שיחזיר אותו
 לאותו מעין
 עכשיו בדין ימצא לכד
 עם ארס בלב וחור בעקב.

איתמר

• • •

חבורת עורבים
 חגה בשמים
 על הארץ,
 דממה. הפגר מוטל
 שקט יבש,
 וטל.
 צווחות קרקוריהם
 למעלה
 ואנו דוממים
 שמים כחולים חזק
 ודקיעים אטומים ריקים
 מי אומר, מי אומר
 "זעצרתני את השמים ולא יהי מטר"

ישראל

הפרפר עלה על העלה
מתבונן לו מלמעלה
צוחק על העולם
ללא צרות
ללא בעיות

לפעמים
גם צוחק קצת עלינו
בני האדם
רצים ומתאמצים
להיות פרפרים
לנוח על עלה קטן ולצחוק על העולם

יושב
משתזף לעיני השמש הקודחת
ואנחנו בשלנו -
רצים ומתאמצים.
הוא לא לך כלל.
הוא צבעוני
ויפה

ואתה...

אומרים לך שאתה גולם
אומרים שאתה לא יודע כלום,
אז מה רע בלהיות גולם?
בסוף
תהיה פרפר

עם קדושיך כאמור

נישאים הם בכפיהם
 בכנפיהם
 בכנפותיהם
 ועולים באהבה
 אל הברכה
 ואנו ראשינו קבור מבושה
 מקבלים

נאור

* * *

פרידה

חסידיים לא נפרדים
 הם רק אומרים שלום.
 הם יפגשו בשקיעה אדמדמה על רקע מדבר,
 בשמים מלאים כוכבים,
 בשיר שמתנגן פתאום ברדיו (או בראש),
 במחשבות שמטיילות בריחוף בין סמטאות ירושלים העתיקה, הרי הגליל, גלי הים.
 הם יפגשו מזיעים מתחת לאלונקה,
 בשמירה באיזה חור שאפילו המחבלים לא יודעים שהוא קיים.
 הם יפגשו בסיפורים,
 הם נפגשים בלב.
 הכרתי פעם איש קטן, חמוד, עם שער צהוב.
 הוא אהב מאד שקיעות,
 אבל פרידות – הוא לא יכל לסבול.
 חסידיים לא נפרדים.
 שלום...

שׁו"ת

זהו סיפור על שימי, שהיתה לו את הכרמסת הכי גדולה בישיבה. כל כך גדולה היתה, עד שכל מי שהיתה לו שאלה היה מגיע לשולחן שלנו בקצה המשולש ושימי תמיד היה עונה לו בדיוק את התשובה שחיפש, בתוספת חיוך. טוב, לא כולם, תמיד היו את אלה שהמשיכו לחפש בעקשנות במחשב. 'שמרנים' היה קורא להם, לא בכח חלילה, כי שימי שלנו היה באמת בחור טוב.

בבוקר שבו מתחיל סיפורנו הגעתי כדרכי באיחור לסדר ומצאתי את שימי מכיט בעיין באחת הכרטיסיות. "צחי, טוב שבאת. תגיד לי מה אתה רואה כאן?" שאל ותקע את הדף מול עיני. "טוב, אה, 'דברים הקשים לשכחה...' "לא כאן" קמע אותי בחוסר סבלנות. "תסתכל על הלמד. אתה לא מבחין במשהו מוזר?" התבוננתי מקרוב ובאמת האות היתה מטושטשת, כאילו נמחקה. "נמחקה", חזר ואמר כהר. "במח נמחקה, הרי אתה כותב בעיפרון". "זה שום דבר, שכח מזה". "אולי" אמר בספקנות, אבל כעבור כמה ימים לא היה עוד שום ספק - האותיות החלו להעלם.

בהתחלה, כשרק כמה אותיות ספורות נעלמו, שימי היה אופטימי. "זה לא רציני" אמר. "במח משהו ויראלי". "ויראלי" תיקנתי אותו. "כן, ויראלי. נשכח כמה ימים זה יעבור". אבל כשהחלו להעלם מילים שלמות, הבנו שהמצב חמור. כשהיה מדבר היה עוצר כל כמה משפטים ובוהה באויר, מחפש מילה שחמקה ממנו, ואני הייתי בא לעזרתו ומנסה לנחש למה התכוון. הוא היה שוכח שמות, בעיקר שמות שהתחילו באותיות נימל ומס, שם היה המצב גרוע במיוחד. עם הזמן המצב הלך והחמיר והוא התחיל לשכוח דברים בסיסיים כמו קשירת שרוכים, זמני השיעורים או את הדרך מהחדר לכית המדרש. "אני לא דע מה לשות" אמר לי בעצב כשמצאתי אותו בשכונה החדשה, משוכנע שבית המדרש נמצא מעבר לפינה.

ההצלה הגיעה ברמות מתנה שגשלה אליו בדואר אויר מיוחד מאזה דוד נשכח משיקנו - יומן אלקטרוני פאלם פיילוט בעל זיכרון של 8 מגה שאפשר להרחיבו ל 32 עם כונן וכרטיסי זיכרון נוספים ושלושה כרטיסים חינם - אנגלית מדוברת, פיזיקה שימושית וארכיטקטורה מודרנית. השיפור היה מדהים. תוך שבוע בלבד החזיר לעצמו את כל מה ששכח והיה יכול לתת הרצאה באנגלית רהוטה על מכניקת הקוונטים של מגרלי התאומים. הוא התחיל לאסוף כרטיסי זיכרון במגוון נושאים עד שלא היתה שאלה שלא ידע להשיב עליה. פעם מצאתי אותו מסביר לזוג תיירים מיפן בשפת אמם איך מגיעים לקיבוץ יראון וכשהבחין במבטי המשתומם הראה לי את הכרטיס האחרון שקיבל - אמלם כרמא לכבישי הצפון.

השמועה שבמעלות ישנו אדם שיש לו את כל התשובות לכל השאלות עשתה לה כנפיים ואנשים החלו להגיע מכל קצוות הארץ בתקווה ששימי יפתור את בעיותיהם. הגיעו מתמטיקאים שנתקעו בחישובים מסובכים, חולים חשוכי מרפא שביקשו תיקווה, אנשי עסקים שרצו עצה בנושאי השקעות, רופאים שנתקלו במקרה קשה במיוחד או סתם ילדים שאיבדו את חיית המחמד שלהם. את כולם קיבל שימי כסבר פנים יפות ותמיד ענה להם את התשובה שחיפשו בתוספת חיוך. ככל שהגיעו יותר ויותר אנשים העיר הקמנה הלכה והתפתחה. נפתחו חנויות ומסעדות יוקרתיות, נבנו

בתים חדשים ומפעלים משגשגים. בשל לחץ הקהל נאלצנו לעזוב את ה'משולש' ופתחנו משרד קמץ באחת הכיתות. בשעות הבוקר היינו מקבלים קהל וכערב היינו משיבים לעשרות המכתבים שהגיעו מידי יום. העבודה הייתה קשה ומייגעת עד שמרוב עייפות כבר לא יכולנו להמשיך. "מה נעשה?" שאל שימי בעצב. "היום התעפצתי לשר האוצר באמצע שדן איתי במצב האינפלציה במשק. אני לא יכול יותר להמשיך אבל מצד שני, אך אוכל להשאיר את כל האנשים האלה בלי תשובות?" שהרי כבר אמרתי לכם, ששימי שלנו באמת היה בחור טוב. לפתע הבריק במוחי רעיון. "נעלה את כל התשובות על תקליטור ונפיץ אותו בחנויות ואז אנשים לא יצטרכו יותר לבא אלינו בשביל לקבל תשובות!". "רעיון מצויין!" התלהב. "נקרא לו שימי וצחי - תשובות".

כמשך חודשיים עבדנו על הפרויקט שנקרא בקיצור 'פרויקט השו"ת', ולבסוף הפצנו את התקליטור בחנויות המובחרות וכך יכל כל אחד, תמורת סכום סמלי, לקבל תשובות לכל השאלות. כך סגרנו את המשרד וחזרנו למקום הישן שלנו בקצה המשולש וכדי להשתחרר מהתלות במחשבים, הרפס שימי לעצמו את כל התשובות על כרטיסים קטנים, אותם סידר לפי הא'-ב' בקופסת קרטון קטנה.

כאן מסתיים הסיפור על שימי, שוב היתה לו הכרמסת הכי גדולה בישיבה אבל מאז שהוצאנו את פרויקט השו"ת שלנו אנשים העדיפו לחפש את התשובות במחשב, שתמיד היה מוצא להם בדיוק את התשובה שחיפשו בתוספת סמיילי קמץ בפינת הדף. טוב, לא כולם, תמיד היו כמה שהמשיכו בעקשנות להגיע לשולחן שלנו בקצה המשולש. 'שמרנים' היה קורא להם, לא בכח חלילה, כי שימי שלנו באמת היה בחור טוב.

משחקי שליטה

היא שלטה בו. זה היה נורא כי היא שלטה בו, וזה היה עוד יותר נורא כי לא היה לו מה לעשות בנידון.

זה כבר שנים שהיא שולטת בו והוא כפוף לה כמו איזה עבד. הוא זכר בדיוק מתי זה התחיל: כמה שבועות אחרי הכר-מצוה שלו כשהכריחה אותו לקנות את המכנסיים האלו שהוא לא כל כך אהב, אבל מה, הוא היה חייב. עד אז הוא היה משוחרר והכל היה טוב, הוא עשה מה שהוא רוצה והיא בכלל לא הוזה לו. הוא לא ידע שהיא חיכתה כל הזמן בצד עד שהוא יתבגר ויבין, שכבן אדם היא תשלוט בו, לחלוטין.

בהתחלה הוא לא כל כך שם לזה לב, היה נדמה לו שהוא עושה מה שהוא רוצה, מה לקנות, מה ללבוש, איך לאכול, איזה ציונים להוציא, אבל לאט לאט התברר לו שזה לא הוא שרצה, אלא היא זאת שהיתה קובעת את הכללים.

האמת, לא היה כל כך איכפת לו שהיא שולטת בו, היא שלטה בכולם ובגלל שעשה מה שהיא ציوتת עליו, הוא בעצם היה אחד מהחבר'ה.

רק אחרי כמה שנים הוא הבין כמה השליטה שלה בחיים שלו היא עצומה, והקטע הזה בכלל לא היה נראה לו, אז הוא התחיל לעשות דוקא, כל מה שהיא רצתה שהוא יעשה הוא עשה הפוך. אבל העונשים לא אחרו לבוא, היא גרמה לזה שהוא יהיה מבודד, שנוא, שיצחקו עליו, ובעיקר, שהוא עצמו ירגיש רע, הוא החליט שהוא צריך לחיות איתה בשלום ולנסות לעמוד על הנקודות העקרוניות לו.

בשנים האחרונות של התיכון באמת התנהג כך, הוא היה כפוף לה. הוא ידע את זה, אבל היו לו כל מיני פרינציפים שהוא עמד עליהם והסכימה שכך יהיה. הוא לא הבין שבעצם הוא כל הזמן נכנע לה עוד ועוד בלי שהוא שם לב. למרות שהיה לו מותר לעשות כל מיני דברים שהוא רצה, הוא מיעט לעשות אותם.

והוא הבין: אי אפשר לנצח במלחמה הזאת, היא אבודה. האויב קשה מידי. כשהתבגר יותר, פתח בחזית חדשה: הוא יצא להראות לעולם עד כמה היא שולטת בכולם, וכמה מסוכן להיכנע לה: "אתה לא מבין", הוא חוזר ומסביר, "אתם עושים מה שהיא רוצה, לא מה שאתם רוצים". הם הסתכלו עליו כמו על משוגע ואמרו לו: "אתה טועה בגדול, אחי, כל אחד עושה מה שהוא רוצה, היא רק עוזרת לך לדעת מה טוב ומה פחות טוב, מה מקובל לעשות ומה לא".

הוא ניסה לדבר עם חברים שלו אבל שום דבר לא עזר. השליטה שלה היתה כה חזקה, עד שהיא גרמה לכולם לחשוב שמה שהיא אומרת להם לעשות זה מה שהם רוצים לעשות.

הוא לא ידע מה לעשות, איך להלחם, היה לו מאוד קשה לחשוב מה באמת טוב בשבילו ומה היא רוצה שיחשוב אבל הוא השתדל. הלחץ שהפעילה עליו היה עצום. הוא לא ויתר לעצמו ודרש מעצמו יותר מאמן.

היא ניסתה להלחם בו בדרכים של פיתויים: מה שאני אומרת לך זה יותר נוח לך! יותר טוב לך! יותר יפה לך! אבל הוא לא התכוון לוותר: "עלי לא תצליחי לעבוד", הוא היה צועק, "אותי לא קונים בשטויות", היא לא ענתה לו ורק היתה צוחקת ברשעות.

הוא ידע שמהמצב שהוא נמצא הוא כבר לא יכול ללכת אחורה. חבריו ניסו לשכנע אותו להיכנע לה, או לפחות להוריד פרופיל במלחמה שלו נגדה כשהוא מסתובב איתם אבל הוא לא הסכים. בשלב מסוים גם עליהם הוא התחיל להמאס.

כשהבום הגדול הגיע הוא לא היה כל כך מוכן. זה הגיע בשלבים, ולקח לו קצת זמן לשים לב לזה, עד שהוא הבין מה קרה כבר היה מאוחר מידי. הוא ידע שהיא התקדמה פה צעד נוסף שלא היה עד עכשיו אבל גם בזה היא הצליחה. הוא לא הבין את הטמטום של האנשים, אבל ידע שבקטע הזה אסור לו לוותר, הוא בחיים לא יסכים להסתובב עם הדבר הזה שהיא דרשה שכולם יסתובבו וילכו איתו, אפילו שזה היה קטן ועם מתקן מיוחד, זה היה כבד ומיותר. חבריו לחצו עליו באופן מסיבי עד שהוא כמעט נכנע. אבל לא, הוא לא הסכים ללכת עם פלאפון, בדבר הזה הוא בחיים לא יכנע ללחץ של החברה עליו. משהו מהאישיות שלו עצמו הוא היה חייב שישאר לו.

יגאל

שירת הגמלים

שיירת גמלים אפורה, משתרכת באבק הכחול מתכתי, חוצבת בעקבותיה את ההרים, חריצי הנחלים, ושוקעת בדממה אל העמק הזנוח. שנים ארוכות חלפו, שנות דור, נאדות המים מלאו חורים. הנה נחש מתפתל לרגלי, האם אשוב גם אני? הירח עולה, אפור אף הוא. עיניהם מכוסות בסחבות עבשות, וכל אחד כדור בידו, מגולגל מגולגל... מדוע? מדוע אינם מפנים מבטם?

עצי חרוב שוכנים בעמק, עצי חרוב ענפים, שורשיהם עמוקים עד אין חקר. צומחים הם אל המעיין הנסתר השוכן שם ביסודו של העמק. האדמה אפורה מעט ורובץ אני לצל שיח צהוב קטן, חופר לי גומה לצדו. רחש הפסיעות ממשיך להדהד באוזני ורחש הנחש המתפתל כל העת לצידי. אני חולם על משהו חם כמו אמא, אני חולם על משהו דק כמו אח קטן ועל עוצמתו של העץ לידי. אני חולם עליהם, על כולם, והם אינם מסיטים יריקה לעברי. ואני כואב אותם, את טוב ליבם האבוד - כשהייתי קטן דמיינתי תמיד שאני להבה מרצדת. בשיירה הזו אין חלומות, רק אפור כהה ואפור בהיר.

אחד הגמלים הוציא שלושה מיתרים והחל מנגן את שירו, שירו של העלוב, שירו של הנידח הבזוי. עכשיו אני יודע מדוע מכוסות עיניהם - הם אינם מעיזים להביט בעצמם, אינם מסוגלים לעמוד בבושה הכואבת. מיד החלה הבושה להציף אף אותי וסוף סוף הבנתי מדוע.

השיירה המשיכה בדרכה ואני מרחף מעליה, ואני כואב אותם אל תוכי, ויורד ומגדל בהרף עין שורשים עבותים, ונמחץ תחת כובד משקלי.

לאורה, לשריפתה, של אש

"קח לדוגמא את האש הזאת" אמרתי תוך שאני משליך פנימה מקל נוסף "רק לפני כמה שנים לא העזנו להדליק כזה דבר... אף פעם... היינו קופאים מקור בשמירות, והם..." הצבעתי כלפי ההר החשוך שממול", הם היו מתחממים לאור המדורה וצוחקים עלינו. צוחקים, בהכרה המפחידה שלהם שהעבירה צמרמורות של פחד בגווניו - צמרמורות של פחד המעורבות בצמרמורת של קור... והיום... היום הכל הפוך, הם בחושך ואנחנו באור...". עשיתי אתנחתא קלה, מקווה שהדברים יתחילו ויעשו את שלהם, ואז שנית את הטון, לטון חברי כזה, "אתה זוכר שפעם חשבנו שהם סתם משאירים את המדורות דולקות והולכים לישון וניסינו לבדוק... אוו, איך חטפנו אז, זוכר?". אבל בן שיחי ושותפי למשמרת הבוקר לא היה במצב רוח מתאים לנוסטלגיה, הוא הביט בי כמבט כזה מרחם כבמי שלא מבין עניין, מבט מזלזל כזה, שאפילו באורה האפלולי של המדורה קרע את ליבי לגזרים. "ואתה אומר שהוא אחראי לכל זה?". שוב, הוא נמנע מלקרוא למלך בתוארו, צורב את ליבי בזלזולו הגלוי. "אלא מי? ", שאלתי, ומיד הצטערתי על השאלה. "מי? הוא שואל מי?" הוא אמר, מפנה את שאלתו אל ההרים החשוכים סביב, "מי?... אתה" הוא הצביע אלי לאורה המרצד של האש הקטנה. "אתה ואני ושאר הלוחמים שלנו שם" הפנה את אצבעו לעבר המחנה הישן, "אנחנו הקזנו את דמינו והוא לקח את התהילה... אנחנו היכינו בהם והוא לקח את השלל... אנחנו..." סיכם, מניח ללילה לבלוע את שארית דבריו. ואני, אני רק נזכרתי, שוב, בימים בהם נאלצנו ללחוש בשמירות, להיטמע בין הסלעים בחשש גלוי שמא שוב תבוא התקפה לילית. וכל כך הצטערתי שלא הצלחתי לחמוק, כהרגלי, מהשמירה המשותפת. אמנם היו לי הקשרים עם שר המאה שארגן את השומרים, אבל כל כך התגעעתי לימים ההם, לימים בהם שמרנו יחד שעות ארוכות תוך העלאת חוויות משותפות, תוך היזכרות באלו שהיו אינם שכאשר ישבעים, שר המאה הודיע לי שאני שומר איתו - לא סרבת. אבל התברר שהמצב רק החמיר מיום ליום, והדברים, שפעם נאמרו בלחישה, במין חשש כזה, נאמרו יותר ויותר בבוטות, בחדות. ולא רק הוא, בכל הגדוד היתה מין תסיסה שכזאת, שהתחילה כשקט והתגלתה יותר ויותר, מזמן לא שמעתי לוחם בגדוד קורא למלך בתוארו, מזמן לא נערכו טקסי השבעה תוך הישבעות אמונים למלך ולאוקיו, משהו קרה והיתה תחושה שמשהו חמור בהרבה עתיד לקרות.

"נראה", אמרתי בטון מרוכך, "בוא לא נדבר על זה, הרי אנחנו חולקים בעניין...", "נראה שאתה לא מבין כלום..." הוא קטע את דברי בגסות "אם לא לזכר הימים ההם ואם לא לזכר שאול המלך, שאתה מצאצאיו, לא הייתי מבזבזו עליך דקה מיותרת. אתה אולי לא מבין, אבל משהו גדול עתיד לקרות... משהו שישנה את ההסטוריה לתמיד, אתה מבין, לתמיד." הוא הדגיש את המילה האחרונה, מניח לה להותיר חרושת של צמרמורת בגוי. פתאום, למרות המדורה, תדרה צינת הלילה אל בגדי הקלים והתחלתי מרעיד קמעא. "למה אתה מתכוון... משהו גדול?". הוא הביט בי בעיניים נוצצות ומלגלגות "לא, לא תוכל לדעת עד שלא תישבע אמונים לקבוצתנו...". אבל אני, כבר לא הייתי צריך כל תשובה, פתאום הבנתי, מה שאולי לא רציתי להבין עד לרגע זה, חלקיקי דברים התחברו להם במוחי, מראות קטנים, הברות, מבטים של לוחמים... הכל לבש צורה חדשה "תישבע אמונים לקבוצתנו..."

*

*

*

לאיטה הגיעה השעה החשוכה ביותר של הלילה. המדורה הקטנה עשתה ככל שביכולתה להילחם בצינה המתגברת וההר החשוך שממול לבש צורה חדשה, קודרת מתמיד. שתיקה מהורהרת השתררה בין שנינו, ורוח נכאים ככשה את מוחי שלי. תמיד כשהזכירו את שאול נחה עלי רוח דומה, אכן, הייתי מקרובי משפחתו. "מי יודע" פלחה המחשבה המודחקת את ליבי, "אילו עדיין מלך שאול לאן הייתי מגיע כעת, ודאי שלא הייתי נאלץ לשמור כעת, במשמרת השלישית. ואולי, אולי הייתי מקבל גדוד משלי...". במאמץ רב, כתמיד, כבשתי את המחשבות הללו, ופניתי אל בן שיחי "אני חושב שאתם טועים, טעות מרה מאד..." אבל שוב, הוא התפרץ לתוך דברי, אולי היה מודע למחשבות שפלחו את ליבי? "הוא לא מתפקד, דוד שלך, סגור בחדרו ועסוק בתשובה". את המילה האחרונה הוציא כמין נחרה כזאת, של בוז, שהעזתי וקטעתי את דבריו, "תשמע, גם אני אהבתי את אוריה, הוא היה לוחם גדול וחבר טוב..." הוא השיב לי כגמולי, ולא נתן לי לסיים את דברי. "אוריה, זכרונו לברכה, לא שייך לעניין כלל, אילו היה המלך מתפקד, מזמן היינו שוכחים מאוריה...". כנראה שהבעת פני שיקפה את חוסר הבנתי, מכיוון שהוא שינה את טון הדיבור והמשיך "אתה מבין, קח לדוגמא את פרעה, המלך המצרי הגדול, כמה נשים יש לו? לפחות מאה, ולפחות שליש הוא לקח מיד בעליהן, ואף אחד לא פוצה פה - שהרי הוא מלך ומחזיק הממלכה תחת ידו - ומה ענינו של מאן דהו מספר נשיו? אבל דוד שלך, הוא לא מתפקד, פשוט לא מתפקד, ומספר לך שהוא עושה תשובה." השקט בלע את הדברים הקשים, ואני, למרות כל מה שהיה לי לומר - שתקתי. "קח את אמנון - הוא לא עשה לו כלום... כלום. כולם אמרו שהוא מחכה לזמן המתאים לתגובה, שהוא רוצה לראות מה יתפתח. אני תמיד אמרתי שהוא לא יגיב - וצדקתי. זה מלך?". "אבל", התחלתי, מפנה את עיני אל האש "הרי..." הוא לא הניח לי לסיים "מילא אם תגיד שהוא אהב את אמנון ולכן לא העניש אותו, זכותו בתור מלך אבל הרי אבשלום הרג את אמנון - ושוב הוא לא מגיב. הוא חלש, פשוט חלש, וממלכת ישראל בגודלה - צריכה מישוהו חזק, מלך אמיתי, לא בכיין "חוזר בתשובה".

זכרון עמום התבהר כמוחי לאיטו, יום חם במדבר יהודה, אדי הקרקע מתמזגים בזיעה הניגרת מגופי, ואני, עדיין נושא כליו של ישבעם, משתתף במרדף אחרי גדודו של דוד. אנחנו רודפים אחרי המפקד הנערץ לשעבר וכולנו תמהים, מבולבלים. ופתאום שמועות מדהימות פושטות במחנה, דוד ויתר על הזדמנות להרוג את המלך, המלך היה תחת ידו, נתון לרחמיו והוא ויתר. שמועות אלו ריפו בזמנו את רוח הקרב בצבא הרודף וכולנו שבנו, מלאי הערצה לשר הסורר, על עקבינו.

פתאום שמתי לב שהוא עדיין מדבר אלי, חותך בדיבורו את הזכרונות. "תמיד ידענו שמישהו בלי ייחוס לא יכול להיות מלך לאורך זמן, שהוא לא יעמוד בלחץ..." "בלי ייחוס?" שאלתי בפליאה "מה אתה מתכוון...". "נו, תמים שכמוך, כולם כבר יודעים, זה לא סתם שאבא שלו לא הביא אותו לשמואל, אז... העסק מורכב... שם במשפחה... בלאגן..." הוא קרץ אלי כאומר "אתה יודע למה אני מתכוון", ואני לא ממש הבנתי, אבל פחדתי להודות בכך, שמא...

"לכן הוא התפלל כל כך על הילד הפסול, מה אכפת לו, אה?". הוא לא חשב להפסיק. לפתע התפרצתי "אלו דברי הבל ואני לא מוכן להקשיב להם" אמרתי בזעם, סוקר במבטי את האופק המתחיל לחאדים, מתפלל, שהשמירה הארוכה תבוא כבר לקיצה. "איך לכם

מושג איזה עוול אתם עושים. לבית דוד כולו. אתם...". שוב לא הניח לי בן שיחי לסיים את דברי, הוא קם ממקומו, נייער את בגדיו והביט בי במבט מיואש, "בית דוד" הוא אמר בטון שהעביר חרושת בבשרי "בית דוד הוא אומר... תראה, הוא התכופף אלי ועבר פתאום ללחישה" ... השמועות אומרות שהמנהיג הגדול - הוא מהם, אתה מבין, המנהיג שלנו מהם. ואתה, לבושת שושלתו של שאול, אתה איתו...". הוא הביט בי במבט מתנשא כזה, כמבטו של מי שרואה את האור הגדול אל מי שלא. אבל את תשומת ליבי תפסה דווקא תחילתו של המשפט. "מה זאת אומרת שמועות? אתה הרי חלק מרכזי שם, לא?". לראשונה ניכר בכך שיחי שהוא לא חש בנוח "תראה, אנחנו כל כך הרבה שם, לא כל אחד יכול לדעת הכל... האמת, לא נראה לי שהרבה יודעים... אבל... כבא הזמן כל אחד יקבל את חלקו - ובריבית דריבית יקבל...". ניכר בו שהוא די נבוך ממבטי והוא המשיך, מגמגם "טוב, כבר ממש בוקר... אני אעיר את כולם לתפילה, אתה... תחשוב... כי אין הרבה זמן... זה באוויר... אני חש את היום מתקרב... ממש חש... היום הגדול יגיע לכולנו...".

"לא", אמרתי בדבקות, "לא תראו אותי אתכם אף פעם... אני לא חלק מכל זה". הוא משך בכתפיו ונעלם בכיוון המחנה, זריז כתמיד. אני דרכתי בזעמי על שארית המדרה.

למחרת, הצטרפתי, כמו כולם, למרד אבשלום.

יניב

* * *

ס'ז

צב'ים קטנ'ים הם
 'נועו לאיטם במעלה
 המדרתוב תוך פחד מתמיד
 בין עלה התסה לבין
 האצבע שת'גע בהם
 מ'ד'
 ידטדטו בצעד נהיר
 מתון מתון
 כי צב'ים לא סוגלים מדרגות.
 רק מ'סור. בדוק.

נאור